

Metodika k problematice OZV o místním poplatku za užívání veřejného prostranství **(s důrazem na otázky vymezení veřejného prostranství)**

Na základě § 4 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích může obec zavést a vybírat místní poplatek za užívání veřejného prostranství.

(1) Poplatek za užívání veřejného prostranství se vybírá za zvláštní užívání veřejného prostranství, kterým se rozumí provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, zařízení cirkusů, lunaparků a jiných obdobných atrakcí, umístění skládek, vyhrazení trvalého parkovacího místa a užívání tohoto prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce nebo potřeby tvorby filmových a televizních děl. Z akcí pořádaných na veřejném prostranství, jejichž výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely, se poplatek neplatí.

(2) Poplatek za užívání veřejného prostranství platí fyzické i právnické osoby, které užívají veřejné prostranství způsobem uvedeným v odstavci 1.

(3) Poplatku za užívání veřejného prostranství spočívajícího ve vyhrazení trvalého parkovacího místa nepodléhají osoby zdravotně postižené.

(4) Sazba poplatku za užívání veřejného prostranství činí až 10 Kč za každý i započatý m² užívaného veřejného prostranství a každý i započatý den. Za užívání veřejného prostranství k umístění prodejních nebo reklamních zařízení, lunaparků a jiných atrakcí může obec zvýšit sazbu až na její desetinásobek. Obec může stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou.

Předmětem poplatku jsou zde zvláštní způsoby užívání veřejného prostranství, které jsou zákonem stanoveny taxativním výčtem. Důvodem zpoplatnění je omezení užívání daných prostor veřejností ve prospěch určitého subjektu; poplatek má vedle funkce rozpočtové též úlohu regulační (obec jím může ovlivňovat dobu i rozsah záboru veřejného prostranství).

Místa, která jsou obcí považována za veřejné prostranství, musejí být v obecně závazné vyhlášce vymezena. Charakter veřejného prostranství je vyjádřen obecným užíváním, přičemž meze jeho užívání jsou dány pouze nutností respektovat stejná oprávnění ostatních uživatelů. Platba za využívání určitého obecně přístupného místa v obci, zejména pro podnikatelské aktivity, patří k tradičním obecním platbám. Základní věc, kterou musí místní vyhláška vymezením co nejpřesněji, je veřejné prostranství (určení míst, které v obci podléhají poplatku - § 14 odst. 2 zákona o místních poplatcích).

Poplatek hradí fyzická i právnická osoba, která užívá veřejné prostranství způsobem, jenž ostatní uživatele v užívání tohoto veřejného prostranství omezuje.

Veřejné prostranství

Veřejným prostranstvím jsou obecně podle § 34 zákona o obcích všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.

Ústavní soud ve svém nálezu Pl.ÚS 14/95 konstatoval, že účelem veřejného prostranství, jak vyplývá ze zákona o místních poplatcích, je obecné a zvláštní užívání.

Obecné užívání veřejného prostranství (např. náměstí a místních komunikací chodci, vozidly) je v zásadě bezplatné. Naopak **zvláštní** užívání veřejného prostranství je definováno v ustanovení § 4 odst. 1 zákona o místních poplatcích a je úplatné. Pouze takto zákonem vymezené zvláštní užívání veřejného prostranství může být zpoplatněno místním poplatkem.

Zpoplatnění se však nemusí týkat všech veřejných prostranství v obci. Proto je nutné ve vyhlášce provést přesnou specifikaci **veřejných prostranství pro zvláštní užívání**, aby byla vyloučena jejich záměna s jiným veřejným prostranstvím a nebyla tak narušena právní jistota občanů.

Základní věc, kterou tak musí vyhláška o místním poplatku za užívání veřejného prostranství stanovit, je co nejpřesnější vymezení veřejného prostranství, které je určeno ke zvláštnímu užívání.

Stanovování veřejného prostranství pro zvláštní užívání

Veřejné prostranství určené pro zvláštní (placené) užívání musí být za prvé obecně závaznou vyhláškou, vydanou podle zákona o místních poplatcích, za veřejné prostranství určeno; za druhé, musí být svým charakterem určeno k veřejnému užívání; za třetí, musí jít o místo, které je skutečně přístupné každému bez omezení.

Je proto nutné provést specifikaci veřejných prostranství pro zvláštní užívání uvedením názvu místa (pokud jej mají – např. náměstí, ulice, průchody apod.) nebo vypsáním pozemků čísla parcel podle katastru nemovitostí, anebo je blíže charakterizovat umístěním v obci natolik, aby nebyla narušena právní jistota občanů.

Podmínka přístupnosti bez omezení pak znamená, že přístup není omezen časově a není podmíněn splněním konkrétních podmínek (např. zaplacením vstupného).

Zákon o místních poplatcích nestanoví, že by veřejným prostranstvím mohly být jen pozemky ve vlastnictví státu nebo obce. Veřejným prostranstvím mohou být i pozemky ve vlastnictví jiných subjektů, než jsou stát nebo obec (může jít i o vlastnictví soukromé). Podmínkou je však jejich veřejná přístupnost bez omezení a jejich stanovení za veřejné prostranství. Místní poplatek za užívání veřejného prostranství zde však nenahrazuje dohodu s vlastníkem a případnou další soukromoprávní platbu. Bude-li tedy veřejné prostranství ve vlastnictví jiného než obce, musí tak uživatel uzavřít dohodu s vlastníkem a případně mu zaplatit nájem a obci místní poplatek.

Místním poplatkem za užívání veřejného prostranství jsou nejčastěji zatěžována tržiště. Zpoplatnit užívání veřejného prostranství lze i v prostorách v zastřešených pasážích budov, jsou-li veřejně přístupné.

Místním poplatkem však nelze zatížit např. užívání veřejných komunikací pro konání demonstrací a průvodů, i když i toto užívání není běžným užíváním komunikací nebo např. užívání „lesoparků“. Ústavní soud zde totiž došel k závěru, že i když je lesopark pojmem obecně užívaným, tak pro poplatkovou úpravu je rozhodné jaké je zařazení pozemků k příslušné kultuře v katastru nemovitostí. Za užívání lesů pak místní poplatek vybírat nelze. Obdobně je tomu i v případě užívání zemědělské půdy.

Závěr:

Pokud tedy chtějí obce stanovit a vybírat poplatek za užívání veřejného prostranství, musí v obecně závazné vyhlášce jmenovitě stanovit (vybraná) veřejná prostranství určená pro zvláštní užívání (užívání za úplatu).

Zvláštním užíváním podle zákona o místních poplatcích se pak rozumí:

1. provádění výkopových prací,
2. umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb,
3. umístění stavebních nebo reklamních zařízení,
4. umístění zařízení cirkusů, lunaparků a jiných obdobných atrakcí,
5. umístění skládek,
6. vyhrazení trvalého parkovacího místa,
7. užívání tohoto prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce,
8. užívání tohoto prostranství potřeby tvorby filmových a televizních děl.

V Praze dne 12.6.2006

Zpracoval: ODK/2